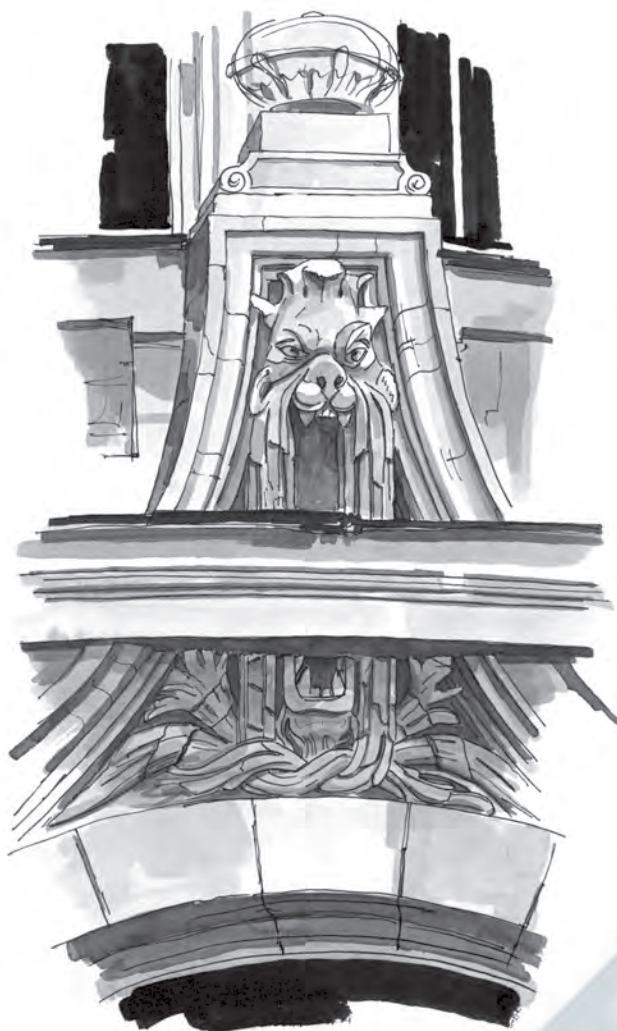

**NADWARCIAŃSKI
ROCZNIK
HISTORYCZNO-ARCHIWALNY
NR 25**

GORZÓW WLKP. 2018

ARCHIWUM PAŃSTWOWE
W GORZÓWIE WIELKOPOLSKIM

stulecie niepodległości

1918 - 2018

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM
TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ARCHIWUM
I PAMIĄTEK PRZESZŁOŚCI

NADWARCIAŃSKI ROCZNIK
HISTORYCZNO-ARCHIWALNY

NR 25

GORZÓW WIELKOPOLSKI 2018

Redaguje zespół: Zbigniew Czarnuch, Piotr Krzyżanowski, Agnieszka Niekrasz (sekretarz redakcji), Dariusz A. Rymar (redaktor naczelny), Ryszard Wójtowicz. Adres redakcji: 66-400 Gorzów Wlkp., ul. Mościckiego 7, tel. (095) 783-53-21, www.gorzow.ap.gov.pl; e-mail: sekretariat@gorzow.ap.gov.pl

Stali współpracownicy redakcji: Grzegorz J. Brzustowicz, Agnieszka Dębska, Krystyna Kamińska, Grażyna Kostkiewicz-Górska, Falko Neininger, Roman Piciński, Edward Rymar, Danuta Zielińska, Jerzy Zysnarski

Rada Naukowa: prof. dr hab. Janusz Faryś (Szczecin), prof. dr hab. Tomasz Jurek (Gorzów), dr hab. Paweł Leszczyński (Gorzów), dr hab. Klaus Neitmann (Potsdam), dr hab. Radosław Skrycki (Szczecin)

Recenzenci numeru 25: prof. dr hab. Dariusz Dolański – Uniwersytet Zielonogórski; dr hab. Paweł Gut – Archiwum Państwowe w Szczecinie; prof. dr hab. Stanisław Jankowiak – UAM w Poznaniu; prof. dr hab. Robert Skobelski – Uniwersytet Zielonogórski.

Korekta: Ewa Kraszewska

Tłumaczenia streszczeń na jęz. angielski: Piotr Wahl, na jęz. niemiecki: Falko Neininger

Numer 25 Rocznika dofinansowany jest przez:

Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych

GORZÓW
WIELKOPOLSKI

Wydział Kultury Urzędu Miasta Gorzowa Wlkp.

Na okładce i wewnątrz numeru: przedstawiono niektóre detale dekorujące północną i wschodnią fasadę byłej willi Maksa Bahra, późniejszego Pałacu Biskupiego, a obecnie Instytutu Biskupa Wilhelma Pluty, przy ulicy 30 Stycznia 1-1a, w Gorzowie Wielkopolskim. Rysunki wykonano w technice tuszu i tuszu lawowanego (rys. Roman Piciński)

ISSN 1231-3033

ISBN 978-83-942955-7-8

Druk i oprawa: „SONAR” Sp. z o.o., 66-400 Gorzów, ul. Kostrzyńska 89, www.sonar.pl

Wydawca: Archiwum Państwowe w Gorzowie Wlkp.; Towarzystwo Przyjaciół Archiwum i Pamiątek Przeszłości w Gorzowie Wlkp.

Wersja papierowa jest wersją pierwotną

Nakład: 300 egz.

Copyright: Archiwum Państwowe w Gorzowie Wlkp.; Towarzystwo Przyjaciół Archiwum i Pamiątek Przeszłości w Gorzowie Wlkp.

Rozprawy i przyczynki

Edward Rymar, <i>Lewobrzeżny Gorzów i tzw. Marchia Gorzowska nominalnie w państwie polskim (do 1793 roku)</i>	13
Edward Rymar, <i>Rola Nowej Marchii w rabunkowej działalności braci Maternów w latach 1495–1507 (W 520-lecie napadu na kupców gdańskich pod Nowogardem)</i>	55
Grzegorz J. Brzustowicz, <i>Powstanie miasta Barlinka</i>	77
Piotr M. Dziembowski, <i>Dziembowscy herbu Pomian – linia z Powodowa i Międzyrzecza</i>	97
Jerzy Zysnarski, <i>Errata, czyli przyczynki do monografii kościoła św. Krzyża w Gorzowie</i>	127
Dariusz Gronowski, <i>Zabiegi bpa Wilhelma Pluty mające na celu uregulowanie statusu prawnego i podział gorzowskiego terytorium kościelnego w 1972 r.</i>	157
Jerzy Zysnarski, <i>Początki straży pożarnej, czyli pierwsza w dziejach Gorzowa manipulacja</i>	171
Andrzej W. Kaczorowski, <i>Niezwykłe losy akt Ogólnopolskiego Komitetu 185 Założycielskiego NSZZ RI „Solidarność”</i>	185
Zbigniew Mieczkowski, <i>Obozy internowania na poligonie drawskim oraz „obiad drawski”</i>	199
Małgorzata Czabańska-Rosada, <i>Centrum Haus Brandenburg i jego rola w badaniu dziedzictwa kulturowego po obu stronach Odry</i>	217
Piotr J. Krzyżanowski, Beata A. Orłowska, Przemysław Rotengruber, <i>Wielokulturowość przesiedleńcza subregionu gorzowskiego</i>	227
Bogumił Ciborski, <i>Tożsamość lokalna w 100 rocznicę odzyskania niepodległości. Działania Gminy Santok zmierzające do tworzenia i umacniania tożsamości narodowej i lokalnej</i>	251
Zbigniew Czarnuch, Stanisław Wujec, <i>Poszukiwania zaginionego w rejonie Mosiny amerykańskiego bombowca B-17 i dwóch członków jego załogi</i>	271

Materiały do Gorzowskiego słownika biograficznego

Jerzy Zysnarski, <i>Landsberska premiera Kulturkampf, czyli historia ks. Theodora Kleina (1839–1928), drugiego proboszcza parafii św. Krzyża</i>	291
Edward Rymar, <i>Dr. Hermann Bethke, zastępca zbrodniarza wojennego Ericha Kocha i perypetie z jego grobem pod Pyrzycami</i>	305
Zbigniew Czarnuch, <i>O pewnym aspekcie związków podgorzowskiego Bogdańca z jubileuszem 100-lecia odrodzenia Polski Niepodległej, jak i z całym stuleciem jej zawiłych dziejów. Esej historyczny</i>	317
Jerzy Zysnarski, <i>Znaniecki, pionier radia i... Gorzowa</i>	371

Znalezione na archiwalnej półce

Dariusz A. Rymar, <i>Źródła do dziejów gminy Krzęcin w zasobie Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim</i>	387
--	-----

Polemiki, sprostowania, uzupełnienia, recenzje i omówienia

Arkadiusz Kalin, <i>Miejsca różne w przestrzeniach tożsamości lokalnej</i>	409
Weronika Kurjanowicz, <i>Książka ważna, interesująca, inspirująca</i>	423
Andrzej W. Kaczorowski, <i>Gorzowskie wycinki ze „Słowa Powszechnego”</i>	427
Krzysztof Wasilewski, <i>Odpowiedź na „Gorzowskie wycinki ze Słowa Powszechnego”</i>	435
Weronika Kurjanowicz, <i>„Nasza historia” – opowieść filmowa</i>	439

Wspomnienia

Piotr Matczuk, <i>Moje wspomnienia z działalności w gorzowskiej „Solidarności”</i>	445
--	-----

Komunikaty

<i>Sprawozdanie Towarzystwa Przyjaciół Archiwum i Pamiątek Przeszłości za rok 2017, (oprac. D. A. Rymar)</i>	455
Dariusz A. Rymar, <i>Promocja książki o Papuszy w Archiwum Państwowym</i>	461
Dariusz A. Rymar, Alicja Laszuk, <i>Konferencja 7 wzgórz</i>	465
Agnieszka Niekrasz, <i>Międzynarodowy Dzień Archiwów 2018</i>	469
Edward Rymar, <i>Zauważono kolejne nowe źródło do biografii przedstawiciela rodziny gorzowskich Kowelów</i>	473
Ewa Syska, <i>W sprawie zaginionych dokumentów z byłego Magistratsarchiv Landsberg/Warthe</i>	477

In Memoriam

Zbigniew Czarnuch, <i>Klaus Zernack (14 VI 1931 – 3 XI 2017). Biogram z osobistym akcentem wspomnieniowym</i>	485
Jakub Soroka, <i>Tadeusz Ramotowski – nauczyciel, dyrektor szkoły (1928–2002)</i>	489
Janusz Michalski, <i>Carla Müller (1940–2018)</i>	491

Nekrolog gorzowski

<i>Nekrolog gorzowski za rok 2017 (oprac. Jerzy Zysnarski)</i>	495
--	-----

Książki o regionie

Krystyna Kamińska, <i>Książki z 2017 r. o regionie gorzowskim i o jego mieszkańcach</i>	525
---	-----

Materiały do bibliografii hi torii regionu

<i>Materiały do bibliografii historii regionu za rok 2017</i>	543
(oprac. Grażyna Kostkiewicz-Górska)	

Okładka: Agnieszka Dębska, *Secesyjna willa przy ul. 30 Stycznia 1 w Gorzowie Wielkopolskim*

Dariusz A. Rymar

Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim

Źródła do dziejów gminy Krzęcin w zasobie Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim

Uwagi wprowadzające, czyli Archiwum Państwowe w Gorzowie a Krzęcin

Przegląd archiwaliów dotyczących Krzęcina należy rozpocząć od wyjaśnienia kilku pojęć oraz zależności pomiędzy nimi. Archiwum Państwowe w Gorzowie powstało w sierpniu 1950 roku. W ciągu kolejnych dziesięcioleci swojego działania zmieniało swoją podległość i strukturę organizacyjną. Jednak dopiero w roku 1975, gdy utworzono województwo gorzowskie, Krzęcin znalazł się w zakresie oddziaływania gorzowskiego Archiwum Państwowego. Do roku 1979 podlegało ono Archiwum Państwowemu w Zielonej Górze, a po tej dacie przeszło organizacyjnie do Archiwum Państwowego w Szczecinie. Akta z okresu do 1975 znalazły się w naturalny sposób w zasobie Archiwum Państwowego w Szczecinie (wraz z oddziałem w Stargardzie). W roku 1998 na mocy decyzji dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie z obszaru działania gorzowskiego archiwum wyłączono te obszary, które od 1 stycznia 1999 r. weszły w skład woj. zachodniopomorskiego, a zatem i gminę Krzęcin.

Ogólnie zatem można stwierdzić, że w zasobie gorzowskiego archiwum znajdują się akta z terenu gminy Krzęcin z krótkiego okresu, który zamykają lata 1975–1990. Ponadto informacji na temat sytuacji w gminie można szukać w instytucjach o charakterze wojewódzkim, jakie działały do roku 1998, w tym w pierwszym rzędzie w aktach Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp.

W poniższej tabeli zestawiono samodzielne zespoły akt, dotyczące Krzęcina. Jest to łącznie zaledwie 3,42 mb. akt – 289 ja. znajdujące się w trzech zespołach archiwalnych:

Lp.	Kod zespołu	Nazwa zespołu	Daty skrajne	Liczba jednostek archiwalnych	Liczba metrów bieżących
1.	66/638	Urząd Gminy w Krzęcinie	[1958] 1973–1990	252	2,80
2.	66/716	Komitet Gminny PZPR w Krzęcinie	1973–1989	36	0,60
3.	66/808	POP PZPR w Szkole Gminnej w Krzęcinie	1975–1989	1	0,02
			Razem:	289	3,42

Przegląd dokumentów dotyczących Krzęcina podzielono na 2 części: 1) akta samodzielnych zespołów, których twórcy działali w Krzęcinie, 2) materiały dotyczące Krzęcina w innych zespołach aktowych.

1.

Akta samodzielnych zespołów, których twórcy działali w Krzęcinie

1. 66/638 Urząd Gminy w Krzęcinie, [1958] 1973–1990, 252 j.a. – 2,80 m.b.

Zespół ten składa się z następujących części składowych¹:

01. Organizacja Gminnej Rady Narodowej, 1973, 1 j.a.
02. Sesje Gminnej Rady Narodowej, 1973–1990, 26 j.a.
03. Kluby radnych, 1973–1975, 1 j.a.
04. Spotkania radnych i posłów z wyborcami, 1986–1987, 1 j.a.
05. Wnioski i postulaty radnych, 1982–1987, 2 j.a.
06. Komisje Gminnej Rady Narodowej, 1974–1990, 22 j.a.
07. Prezydium Gminnej Rady Narodowej, 1974–1990, 13 j.a.
08. Samorząd wiejski, 1973–1988, 6 j.a.
09. Kolegia, komisje, zespoły, 1983–1989, 4 j.a.
10. Organizacja Urzędu Gminy, 1974–1988, 5 j.a.
11. Plany pracy i ich realizacja, 1973–1975, 2 j.a.
12. Zarządzenia Naczelnika Gminy, 1973–1990, 6 j.a.
13. Sprawozdania statystyczne, 1973–1989, 20 j.a.
14. Skargi i wnioski, 1977–1978, 1 j.a.
15. Wydawnictwa i publikacje, 1986–1990, 2 j.a.
16. Archiwum zakładowe, 1975, 1 j.a.
17. Ewidencja pieczęci, 1987–1990, 1 j.a.
18. Nadzór i kontrola, 1973–1989, 7 j.a.
19. Narady pracowników i narady koordynacyjne, 1982–1988, 1 j.a.
20. Planowanie i wykonanie budżetów, 1974–1990, 40 j.a.
21. Plany społeczno-gospodarczego rozwoju i sprawozdawczość z ich realizacji, 1973–1989, 52 j.a.
22. Czynny społeczne, 1974–1989, 6 j.a.
23. Kultura fizyczna i turystyka, 1977–1985, 2 j.a.
24. Obrona cywilna, 1974, 1 j.a.
25. Gospodarka rolna, 1976–1989, 5 j.a.
26. Gospodarka mieszkaniowa, 1986–1990, 2 j.a.
27. Gospodarka terenami, 1987–1989, 3 j.a.
28. Geodezja gminna i kartografia, [1958] 1973–1974, 18 j.a.
29. Ochrona środowiska, 1987–1988, 1 j.a.

1 Archiwum Państwowe w Gorzowie Wielkopolskim (dalej: APG): system ZoSIA.

W materiałach tych do najważniejszych należą protokoły z sesji Gminnej Rady Narodowej (GRN). Omawiano tu najważniejsze sprawy związane z funkcjonowaniem gminy, takie jak np. dotyczące oświaty, kultury, bezpieczeństwa, gospodarki komunalnej itp.

W sygnaturze 66/638/144 zawierającej zbiór uchwał GRN znajduje się m.in. ciekawa uchwała GRN z 14 września 1979 r. w sprawie nadania nazw ulic w Krzęcinie. Do uchwały załączono plan Krzęcina z nazwami ulic².

W protokołach z sesji zwracają uwagę materiały z roku 1981, w którym z uwagi na znaczące ograniczenie cenzury dyskutowano w bardziej otwarty sposób. Znajdujemy tu dokumenty związane z zamiarem odłączenia się gminy Krzęcin od woj. gorzowskiego. Był to element szerszej całości, a sygnał do takich działań, jak wiadomo, przyszedł z Choszczna – ośrodka, który w roku 1975 stracił status powiatu. Tamtejsza Rada Narodowa Miasta i Gminy na sesji 10 kwietnia 1981 r. podjęła uchwałę domagającą się odłączenia od woj. gorzowskiego. Działano tu zresztą w ślad za wcześniejszymi uchwałami podjętymi w innych ośrodkach byłego powiatu choszczeńskiego: Reczu i Bierzwniku.

W rezultacie pod koniec kwietnia 1981 r. zaczęły do Urzędu Gminy w Krzęcinie napływać petycje mieszkańców domagające się odłączenia gminy od woj. gorzowskiego i przyłączenia do woj. szczecińskiego. Takie petycje podpisali m.in. mieszkańcy Granowa (60 osób), Żeńska (52 osoby), pracownicy PGR Mielęcín (30 osób)³. W piśmie, które nadeszło do Urzędu Gminy w tej sprawie z Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej z Sobieradza, napisano m.in.: *Mamy wrażenie, że obecne instytucje wojewódzkie świadomie okradają nas traktując w swym regionie jak wielką okazję do tego rodzaju praktyk, bo na przykład Centrala Mięsna w Gorzowie systematycznie bezpodstawnie potrąca ponad przyjęty normatyw procent za sprzedaż żywca (...) Nasze ciągłe monity i reklamacje pozostają bez rezultatu. (...) Czy wobec tego mamy mieć szacunek do obecnego układu administracyjnego?*⁴ Również Bank Spółdzielczy w Choszcznie, Oddział w Krzęcinie uznał za konieczne zajęcie stanowiska w tej sprawie.

Na sesji GRN 27 maja 1981 r. (sygnatury 66/638/134 i 66/638/182) radni przyjęli rezolucję adresowaną do Rady Ministrów, w której postulowano zmianę przynależności wojewódzkiej gminy. Rezolucja do złudzenia przypominająca uchwałę choszczeńską (podobna konstrukcja i słownictwo) również akcentowała argumenty komunikacyjne, złe zaopatrzenie sklepów w towary i materiały do produkcji; pogorszenie sytuacji zdrowotnej i oświatowej oraz nonsensy gospodarcze, takie jak np. konieczność wożenia buraków do cukrowni leszczyńskich odległych o ponad 200 km, zamiast do Kluczewa oddalonego o 30 km, leżącego w woj. szczecińskim czy też konieczność wywożenia padłych zwierząt do punktu utylizacyjnego w Mirosławcu (140 km) zamiast do o wiele bliższych Rózanek, koło Gorzowa⁵.

2 APG, Urząd Gminy w Krzęcinie (dalej: UG w Krzęcinie), sygn. 144, s. 45 i 61, Uchwała GRN, 14 IX 1979.

3 APG, UG w Krzęcinie, sygn. 134, s. 60 i n. pisma z zakładów pracy

4 APG, UG w Krzęcinie, sygn. 134, s. 73, pismo Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Sobieradzu z 27 IV 1981 r.

5 APG, UG w Krzęcinie, sygn. 182 (stara sygnatura: 216), *Protokół z XXI sesji GRN w Krzęcinie 27 V 1981 r.*; tamże, sygn. 134, s. 60 i n. pisma z zakładów pracy. Więcej na ten temat zob.: D. A. Rymar,

W zespole tym znajdują się również inne materiały. Do ciekawszych można zaliczyć mapy glebowo-rolnicze i mapy ewidencji gruntów Chłopowa, Granowa, Krzęcina, Objezierza, Nowego Klukomia, Roszkowic, Słonic, Sobieradza i Żeńska.

2. 66/716 Komitet Gminny PZPR w Krzęcinie, 1973–1989, 15 j.a. – 0,32 m.b.:

Faktycznie najważniejsza instytucja działająca w Krzęcinie w latach 1973–1989. Zawiera, jak każdy zespół tego typu, materiały z konferencji partyjnych (1974–89), posiedzeń plenarnych Komitetu Gminnego (1973–88), posiedzeń egzekutywy (1975–89), Gminnej Komisji Rewizyjnej (1978–84), Gminnej Komisji Kontroli Partyjnej (1981–84), Gminnej Komisji Kontrolno-Rewizyjnej (1987–89), Komisji Współdziałania Partii i Stronnictw Politycznych (1981–88) oraz ankiety statystyczne (1978–88), dotyczące liczebności PZPR w gminie.

3. 66/808 POP PZPR w Szkole Gminnej w Krzęcinie, 1975–1989, 1 j.a. – 0,02 m.b.

Niewielkie zespoły akt podstawowych organizacji partyjnych (z reguły liczące po 1-3 jednostki aktowe) zawierają: protokoły z posiedzeń organów kolegialnych, które zawierają sprawozdania władz partyjnych, informacje o działalności przedsiębiorstwa oraz sprawozdania statystyczne.

2.

Materiały dotyczące Krzęcina w innych zespołach aktowych

Oprócz ww. wymienionych całych zespołów zawierających akta, których twórcy działali na terenie Strzelec Krajeńskich, w aktach gorzowskiego Archiwum Państwowego znajdują się zespoły innych twórców, w których można znaleźć informacje na temat tego miasta. Ich dokładne wyliczenie nie jest możliwe z uwagi na znaczną ilość tych dokumentów oraz ich rozproszenie. Pełna kwerenda wymagałaby poszukiwań zakrojonych na dużą skalę, co przekraczałoby zakres niniejszego artykułu. Poniżej zawarto przykładowe informacje o ciekawszych materiałach:

1. 66/680 Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Gorzowie Wlkp. 1975–1990 [1997], 2342 j.a., 31,12 mb.

Znajdują się tu m.in. telexy wysyłane do KC PZPR, które mają podobny charakter i zawartość jak opisane poniżej meldunki „dysor”. A zatem można tu znaleźć np. informacje o odgłosach zdarzeń o charakterze społecznym i politycznym, jakie pojawiały się na terenie gminy Krzęcin⁶.

Próby odłączenia się od województwa gorzowskiego niektórych gmin w roku 1981, „Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny” 2004 nr 11, s. 233-247.

6 APG: system ZoSIA.

13 lipca 1982 r., w kolejną miesięcznicę stanu wojennego, pod Krzęcinem znaleziono ulotki o treści: *Solidarność żyje i zwycięży*. Na ulotkach była litera „V” i znak Gryfa Pomorskiego⁷, co sugeruje ich zachodniopomorskiego producenta.

1 grudnia 1988 r. Komitet Gminny PZPR w Krzęcinie informował o pozytywnym odbiorze wśród społeczności Krzęcina słynnej debaty telewizyjnej Wałęsa-Miodowicz⁸.

W sygn. 416 natrafiamy na ślady kampanii wyborczej prowadzonej przed wyborami z czerwca 1989 r. Gmina Krzęcin znalazła się na terenie obwodu, w którym kandydował Włodzimierz Mokry – przedstawiciel Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”. Ponieważ był on przedstawicielem mniejszości ukraińskiej, stał się obiektem zacieklej ataków ze strony Służby Bezpieczeństwa, która próbowała wykorzystać fakt jego pochodzenia do jego zdyskredytowania wśród wyborców⁹. Jak wiadomo, zakończyło się to niepowodzeniem.

Wśród teleksów zachował się również odpis interesującego listu, który wpłynął do Urzędu Gminy w Krzęcinie wiosną 1987 r. List był nadany w RFN, napisany po niemiecku i w polskim tłumaczeniu. Z treści teleksu nie wynika, czy list był podpisany, czy też nie. Jego nadawca ostrzegał władze gminy przed sprzedawaniem ziemi w Granowie, gdyż ta, zdaniem autora listu, była nadal własnością niemiecką. Poniżej treść tego dokumentu, który został napisany w jednoznacznie rewizjonistycznym nastawieniu, nieuznającym ani powojennych zmian granicznych, ani panujących w Polsce stosunków własnościowych:

Dotyczy: kupna lub nabycia ziemi w tzw. polskich ziemiach zachodnich, w niemieckich ziemiach wschodnich.

Brak środków żywnościowych w Polsce, który jest wynikiem kolektywizacji rolnictwa oraz dyskryminacji polskiego rolnictwa, doprowadził rząd Polski Ludowej do zmiany polityki rolnej. Prywatna inicjatywa ma być teraz popierana, ma ona doprowadzić do powstania ekonomicznie silnych prywatnych gospodarstw rolnych. Zgodnie z w marcu 1982 roku przez Sejm uchwaloną ustawą nakłania się z powyższych powodów rolników do tworzenia nowych gospodarstw rolnych, względnie małorolnych do dodatkowego kupna ziemi i przez to do powiększania gospodarstwa rolnego. Przy tym dąży się do gospodarstw o wielkości 50 ha na ziemiach staropolskich i o wielkości 100 ha na przez Polską Rzeczpospolitą Ludową zarządzanych ziemiach.

Poprzez zezwolenie na tworzenie po wojnie dużych gospodarstw rolnych na ziemiach od 1945 roku przez PRL zarządzanych tzw. ziem zachodnich w porównaniu z prawnie polskimi ziemiemi wyraża się w sposób oczywisty chęć tworzenia na tych terenach bodźców do zwiększonego osadnictwa i do kupna ziemi.

Niemcy od roku 1945 z ziem wschodnich wygnani i mający uniemożliwiony powrót, chcą państwu zwrócić uwagę, że PRL nie jest uprawnione do sprzedaży i do darowizny ziemi lub innych gruntów, które zgodnie z obowiązującym prawem międzynarodowym powszechnym i jednoznacznym wykładni są nadal bez zmian własnością wygnanych Niemców.

Konfiskata przeprowadzona w roku 1945 przez nowy rząd Polski jest w art. 46 Konwencji Haskiej w sprawie wojny między stronami – nieważna. Zgodnie z brzmieniem protoko-

7 APG, Komitet Wojewódzki PZPR w Gorzowie Wlkp. (dalej: KW PZPR), sygn. 404, s. 6, teleks, 14 VII 1982.

8 APG, KW PZPR, sygn. 414, s. 156, teleks, 1 XII 1988.

9 APG, KW PZPR, sygn. 416, s. 18, teleks, 4 VI 1989.

tu poczdamskiego z 1945 roku ziemie te nie utraciły poprzez zarządzanie przez państwo polskie statusu ziem wojskowo zarządzanych. Ówczesna aneksja ze strony nowego państwa polskiego jest bezskuteczna, gdyż jedynie odstąpienie przez Rzeszę niemiecką i to przy uprzednio wyrażonej zgodzie tej części ludności, która ma prawo do ojczyzny mogłoby to zmienić. Układ warszawski z 1970 roku nie usunął terytorialnej suwerenności Niemiec, a ponadto zgodnie z art. 49 konferencji genewskiej zakazuje się rządowi polskiemu jako władzy okupacyjnej „przesiedlania części ludności cywilnej do okupowanego terytorium”. Ponadto stanowi w międzyczasie konwencja ONZ z 27 listopada 1968 w sprawie nieprzedawniania zbrodni wojennych lub wobec ludzkości, że wygnanie poprzez agresję jest nieprzedawniającym się przestępstwem i to niezależnie od terminu, w którym zostało ono popełnione.

Tak samo jak naród polski i każdy pojedynczy Polak nie zrezygnuje z prawem międzynarodowym z należnej ziemi i własności, tak i dotyczy to narodu niemieckiego lub też pojedynczych Niemców, tym bardziej, że rezygnacja z praw według nieprzedawnionego i jednoznacznego prawa międzynarodowego i tak jest bezskuteczne.

Niniejszy list napisany został z tego powodu. Prosimy o przyjęcie stanu prawnego do wiadomości i o powiadomienie wszystkich zainteresowanych, aby nie powstały rozczarowania innych osób, których to będzie dotyczyło. Każdy, który się teraz dopuszcza do nabycia ziemi w celu założenia i rozszerzenia gospodarstwa rolnego na terenach, które stoją od 1945 roku pod zarządem państwa polskiego, powinien się z góry z tym liczyć, że on sam lub też jego syn albo wnuk pewnego dnia będzie musiał bez praw na odszkodowanie zwrócić w pocie urzędzone gospodarstwo¹⁰.

W sygnaturach 302-360 tego zespołu znajdują się teczki z teleksami kierowanymi z komitetów I instancji do KW PZPR w Gorzowie. Materiały te pochodzą z lat 1981–1988 i znajdują się tu również materiały nadsyłane z Komitetu Gminnego PZPR w Krzęcinie. W sygnaturze 320 znaleźć można np. informację o reakcji mieszkańców gminy na podwyżki cen artykułów żywnościowych ze stycznia 1984 r. Wg sekretarza KG PZPR Bolesława Nowakowskiego *mieszkańcy gminy Krzęcin potrzebę podwyżki cen przyjęli ze zrozumieniem ze względu na sytuację ekonomiczną kraju. W dyskusji przejawiają się głosy, że mogłyby być ceny niższe na niektóre wyroby mięsne i mięso, jak schab, wołowina b[ez] kości itp.*¹¹ W tej samej teczce można znaleźć informacje o wieczornicy zorganizowanej 3 marca 1984 r. z okazji kolejnej rocznicy powstania ORMO, a także o przebiegu wyborów do rad narodowych z 17 czerwca 1984 r. Z dokumentów dowiadujemy się, że do godziny 18.30 odnotowano bardzo dużą frekwencję, wynoszącą 92,75% osób¹². Było to dużo, gdyż opozycja wezwała do bojkotu tych wyborów. W większych ośrodkach, jak np. w Gorzowie, ofi jalna frekwencja w tych wyborach wyniosła 67,1%, co było kwestionowane, gdyż zdaniem opozycji faktycznie frekwencja wynosiła 57,08%. W sygnaturze 338 można natrafić na dane liczbowe odnośnie wielkości organizacji partyjnej w gminie Krzęcin w roku 1986 oraz przebiegu kampanii sprawozdawczo-wyborczej w PZPR¹³. W ramach przygotowań do zjazdu PZPR pracownicy Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im.

10 APG, KW PZPR, sygn. 411, s. 118-119, teleks, bd., [10 IV 1987].

11 APG, KW PZPR, sygn. 320, s. 154, teleks, 14 I 1984.

12 APG, KW PZPR, sygn. 320, s. 165, teleks, 20 VI 1984.

13 APG, KW PZPR, sygn. 338, s. 153, teleks, 7 I 1986.

Tadeusza Kościuszki w Objezierzu podjęli zobowiązanie o wyprodukowaniu większej ilości paszy, co miało umożliwić zwiększenie hodowli żywności¹⁴.

Dokumenty te zatem stanowią ciekawe punkty wyjścia do dalszych badań, w trakcie których w naturalny sposób należy dokonywać selekcji informacji i oddzielić z nich informacje przydatne od typowej dla tamtego okresu frazeologii niewiele wnoszącej do stanu naszej wiedzy.

2. 66/903 Wojewódzki Zespół Pomocy Społecznej w Gorzowie Wielkopolskim, [1981] 1990–1998, 80 j.a., 1,00 mb.

W sygnaturze 66/903/39 znajdują się materiały z kontroli ośrodków pomocy społecznej z terenu gminy Krzęcin z lat 1992–1998.

3. 66/915 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, [1966] 1975–1998, 294 ja., 6,30 mb.

Do badań nad gminą Krzęcin szczególnie interesujące będą sygnatury: 105, 259, 275, w których znajdują się rezultaty badań środowiska w gminie, w tym także oczyszczalni ścieków z lat 1977–1993.

4. 66/923 Urząd Rejonowy w Choszczynie, 1990–1998; 33 ja., 0,20 mb.

W zespole tym można poszukiwać informacji z zakresu budownictwa, komunikacji i ochrony środowiska.

5. 66/927 Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim, [1949–1975] 1975–1998 [1999], 2422 j.a., 57,55 mb.

Na akta dotyczące Krzęcina można natrafić tu w różnych częściach tego dużego zespołu.

W Wydziale Kultury jedna teczka dotyczy dofinansowania wydawnictwa „Średniowieczne Zabytki Choszczyna” autorstwa Grzegorza J. Brzustowicza oraz zakupu muzealiów i wyposażenia dla Muzeum Ziemi Choszczeńskiej w Krzęcinie z lat 1996–1998 (sygn. 66/927/1041).

W Wydziale ds. Wyznań znajduje się teczka dotycząca parafii rzymskokatolickich z lat 1952–1998 (sygn. 66/927/1261). Teczka pochodzi z lat 1952–1998, a zatem założono ją w Wydziale ds. Wyznań Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie, a w roku 1975, po powstaniu woj. gorzowskiego, przekazano do Wydziału ds. Wyznań Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie. Tu kontynuowano ją aż do roku 1998, pomimo wcześniejszej likwidacji Wydziału ds. Wyznań. Teczka liczy 132 strony i jest bardzo ciekawym zbiorem dokumentów, już zresztą eksploatowanym przez badaczy. Znajdują się tu informacje o kościołach w: Krzęcinie, Granowie i Żeńsku. Najstarsza część teczki zawiera opis parafii, w skład której wchodziły wówczas wsie:

14 APG, KW PZPR, sygn. 338, s. 173, teleks, 17 VI 1986.

Krzęcin, Objezierze, Nowy Klukom, Rakowo i Słonice. Ponadto ksiądz z Krzęcina obsługiwał również nieczynną parafię Granowo, w skład której wchodziły Granowo, Sobieradz (w dokumencie jako Edwardowo), Przybysław, Mielęcín, Turno i Żeńsko. Czynne kościoły znajdowały się w Krzęcinie, Granowie, Żeńsku, Rakowie i Objezierzu. Chronologiczny początek teczki dotyczy konfliktu, jaki miała parafia z jednym z mieszkańców Krzęcina, który w roku 1950 zajął lokal przeznaczony na mieszkanie dla proboszcza. Zdesperowani mieszkańcy Krzęcina, wspierając starania proboszcza ks. Alojzego Wojtała, w liczbie 140 napisali nawet specjalną petycję w tej sprawie do Ministerstwa Rolnictwa. Kościół stał tu na stanowisku, że parafię w Krzęcinie erygowano za zgodą władz państwowych w roku 1948, natomiast zanim faktycznie zaczęła funkcjonować, w roku 1950 część jej nieruchomości została zajęta przez osobę fizyczną. Natomiast władze stały na stanowisku, że taka parafia nie istniała, kościół w Krzęcinie był obsługiwany przez księdza dojeżdżającego z Choszczna, a dopiero 2 sierpnia 1952 r. ks. Wojtał ujawnił się jako proboszcz parafii krzęcińskiej. Natomiast we wspomnianej petycji spośród 140 podpisów aż 50 miało być sfalszowanych. Dlatego też władze nie uznawały roszczeń proboszcza¹⁵. Sprawę jednak załatwiono w latach 1954–1956, po myśli Kościoła, przyznając większą część tzw. przedwojennej **pastorówki** na jego rzecz, w tym także przekazując składniki majątku zabrane przez mieszkańca Krzęcina.

Duża dalsza część teczki również dotyczy spraw majątkowych parafii. Znajduje się tu m.in. plan rozbudowy kościoła w Żeńsku, a także dokumentacja dotycząca regulacji własności Kościoła na ziemiach zachodnich z lat 1971–1973, budowy zakrystii kościoła w Krzęcinie z roku 1976. W teczce znajdują się również dokumenty związane z objęciem parafii przez ks. Bronisława Jałowca z lat 1985–1993, w tym jego kwestionariusz osobowy oraz akt ślubowania. Chronologicznie najmłodsze dokumenty dotyczą przekazania na własność parafii św. Jana Chrzciciela w Krzęcinie blisko 14 ha ziemi położonych we wsi Krzęcin, co miało miejsce 13 sierpnia 1993 r. oraz przesłanej przez Kurię Metropolitalną Szczecińsko-Kamieńską do wiadomości władz informację z 16 marca 1998 r., o mianowaniu proboszczem parafii w Krzęcinie ks. Tadeusza Łuczaka, który zastąpił zmarłego ks. Henryka Koczorowskiego.

Bardzo interesujące dla badacza dziejów politycznych są dwie serie akt znajdujące się w Kancelarii Tajnej. Pierwsza z nich to materiały otrzymywane od Służby Bezpieczeństwa zawierające informacje o sytuacji społecznej, politycznej i gospodarczej z lat 1978–1989 (sygn. 1748, 1827, 1887, 2005, 2036, 2037, 2048), druga to meldunki wysyłane przez Urząd Wojewódzki do władz centralnych, tzw. dysory, z lat 1981–1990 (sygn. 925-953). Znajdują się tu informacje o działaniach wrogich władzom, jak np. napisy na murach czy też ulotkach, jakie pojawiały się również w Krzęcinie. Można tu również natrafić na informacje dotyczące przejawów postaw opozycyjnych¹⁶.

Znajdujemy tu np. informacje odnośnie formowania się NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych w roku 1981 w Gminie Krzęcin. W lipcu 1981 r. miał tu

15 APG, Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wlkp. (dalej: UWG), sygn. 1261, s. 118, pismo Referatu ds. Wyznań PWRN w Szczecinie do Urzędu ds. Wyznań w Warszawie, 20 IX 1952.

16 APG: system ZoSIA.

miejsce protest rolników przeciwko podwyżce cen na usługi, wprowadzonej przez spółdzielnię kółek rolniczych. Działacze NSZZ „S” RI z Krzęcina wywiesili na terenie wsi plakaty o treści: *Majątek SKR jest własnością rolników, nie damy naszym mienniem rządzić biurokratom; Podnoszenie odgórne cen za usługi SKR jest: rozbijaniem jedności robotników i chłopów, awanturnictwem politycznym*¹⁷. 7 października 1985 r. na adres kilku urzędów, w tym Urzędu Gminy w Krzęcinie, wpłynęły przesyłki zawierające egzemplarz czasopisma „Solidarność Walcząca” nr 16/109 i 2 antywyborcze ulotki. Przesyłki nadano we Wrocławiu¹⁸. Znajduje się tu również informacja z 22 maja 1988 r. o konflikcie na tle podziału płac w PGR Mielęcina (gm. Krzęcin), gdzie pracownicy uważali, iż dostali zbyt małe podwyżki w stosunku do podwyżek kierownictwa zakładu. Do czerwca 1988 r. 40 pracowników nie pobrało nowych angaży. Jednocześnie 60 pracowników podpisało skargę do Wydziału Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego¹⁹.

6. 66/963 Wojewódzki Urząd Statystyczny w Gorzowie Wielkopolskim, [1970] 1975–1998 [1999], 4331 j.a., 137,60 mb.

Sygnatura 66/963/4255 zawiera materiały ze spisu rolnego metodą reprezentacyjną przeprowadzonego dla gminy: Ośno Lubuskie, Krzęcin, Kłodawa, Pełczyce z roku 1994. W zespole tym znajduje się z pewnością więcej informacji na temat Krzęcina²⁰.

7. 66/971 Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Gorzowie Wielkopolskim, [1957] 1975–1991 [1999], 1914 j.a., 18,50 mb.

W sygnaturze 66/971/650 o tytule „Zespół czterech domków jednorodzinnych w Chłopowie gmina Krzęcin” znajduje się plan realizacyjny zagospodarowania terenu – budowy 4 domków jednorodzinnych w Chłopowie z roku 1983. Inwestorem była miejscowa Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna²¹.

8. 66/980 Akta komisji wyborczych z terenu działania Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim, 1952–1990, 344 j.a., 4,82 mb.

Znajdują się tu materiały z wyborów do Sejmu, rad narodowych oraz z referendum z lat 1973–1988²² według poniższego zestawienia:

17 APG, UWG, sygn. 926, s. 60, meldunek dysor, 29 VII 1981.

18 APG, UWG, sygn. 1887, s. 336, Informacja WUSW dla I sekretarza KW PZPR w Gorzowie, 11 X 1985.

19 APG, UWG, sygn. 2005, s. 140, Informacja Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych dla I sekretarza KW PZPR w Gorzowie, 25 V 1988, tamże, s. 174, Informacja Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych dla I sekretarza KW PZPR w Gorzowie, 15 VI 1988.

20 APG: system ZoSIA.

21 Tamże.

22 Tamże.

sygn. 66/980/106 – Protokoły Obwodowej Komisji Wyborczej (Krzęcin), 1973;
sygn. 66/980/296 – Protokoły z wyborów do rad narodowych (Krzęcin), 1984;
sygn. 66/980/297 – Protokoły z wyborów do Sejmu (Krzęcin), 1985;
sygn. 66/980/298 – Protokoły z wyborów do rad narodowych (Krzęcin), 1988;
sygn. 66/980/299 – Organizacja wyborów do rad narodowych (Krzęcin), 1988;
sygn. 66/980/160 – Protokoły głosowania [w referendum] – gmina Krzęcin, 1987.

9. 66/928 Krajowe Biuro Wyborcze Delegatura w Gorzowie Wielkopolskim, 1989–2013, 568 j.a., 2,15 mb.

Znajdują się tu materiały z kolejnych wyborów (protokoły z głosowania) do rad, parlamentu i prezydenckich z lat 1989–1994²³, według poniższego zestawienia:

sygn. 66/928/2 – Protokoły z głosowania w obwodach na senatorów: Bierzwnik, Bledzew, Boleszkowice, Deszczno, Górzycza, Kłodawa, Krzeszyce, Krzęcin, Lubiszyn, Lubniewice, Miedzichowo, Nowogródek, Przytoczna, Pszczew, Santok, Słońsk, Stare Kurowo, Zwierzyn, 1989;
sygn. 66/928/8 – Terytorialna Komisja Wyborcza: protokoły z głosowania, protokoły wyników wyborów wraz z załącznikami: Bierzwnik, Bledzew, Bogdaniec, Boleszkowice, Deszczno, Górzycza, Kłodawa, Krzeszyce, Krzęcin, Lubiszyn, Lubniewice, Miedzichowo, Przytoczna, Nowogródek..., 1990;
sygn. 66/928/42 – Protokoły głosowania w obwodach na posłów: Krzęcin, Lubniewice, Lubiszyn, Santok, Miedzichowo, Nowogródek, Przytoczna, Pszczew, Słońsk, Stare Kurowo, Zwierzyn, 1991;
sygn. 66/928/48 -- Protokoły głosowania w obwodach na senatorów: Bierzwnik, Bledzew, Bogdaniec, Santok, Boleszkowice, Deszczno, Górzycza, Kłodawa, Krzeszyce, Krzęcin, Lubniewice, Lubiszyn, Nowogródek, Miedzichowo, Przytoczna, Pszczew, Słońsk, Stare Kurowo, 1991;
sygn. 66/928/55 – Wybory do Senatu RP: protokoły głosowania w obwodach na senatorów: Górzycza, Kłodawa, Krzeszyce, Krzęcin, Lubiszyn, Lubniewice, Przytoczna, Miedzichowo, Nowogródek, Pszczew, Santok, Słońsk, Stare Kurowo, Zwierzyn, 1993;
sygn. 66/928/57 – Protokoły głosowania na posłów: Krzęcin, Lubiszyn, Lubniewice, Pszczew, Miedzichowo, Nowogródek, Przytoczna, Santok, Słońsk, Stare Kurowo, Zwierzyn, 1993;
sygn. 66/928/79 – Terytorialna Komisja Wyborcza: Krzęcin, Lubiszyn, Lubniewice, Pszczew, Miedzichowo, Nowogródek, Przytoczna: protokoły rejestracji kandydatów na radnych, protokoły wyników głosowania, 1994.

Wymienione powyżej archiwalia zawierają wiele różnorodnych informacji przydatnych w badaniach nad dziejami Krzęcina. Z pewnością w zasobie gorzowskiego Archiwum Państwowego można znaleźć ich więcej. Z drugiej strony nie zawierają one wszystkiego, co może być interesujące dla badaczy. By opracować dzieje Krzę-

23 Tamże.

cina, niewątpliwie konieczna jest kwerenda w archiwach niemieckich, Archiwum Państwowym w Szczecinie (Urząd Wojewódzki Szczeciński i Naczelne Prezydium Prowincji Pomorskiej w Szczecinie), a także innych archiwów: Instytutu Pamięci Narodowej, archiwów kościelnych i in. W badaniach tych należy uwzględnić zasób gorzowskiego Archiwum Państwowego. Warto też dodać, że inwentarz zasobu gorzowskiego Archiwum Państwowego osiągalny jest za pośrednictwem internetu w bazach danych SEZAM na Stronie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych oraz na stronie szukajwarchiwach.pl. Informacje o najciekawszych archiwaliach pojawiają się również na stronie internetowej gorzowskiego Archiwum Państwowego (www.gorzow.ap.gov.pl) oraz na profilu na Facebooku (<https://www.facebook.com/APGorzow/>).

Opracowano na podstawie:

I. Źródła:

Archiwum Państwowe w Gorzowie Wielkopolskim (APG): system ZoSIA (<https://zosia.nac.gov.pl>).

Archiwum Państwowe w Gorzowie Wielkopolskim (APG): akta różnych zespołów omówione powyżej.

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych: zbiory archiwalne online (<http://szukajwarchiwach.pl/66>).

II. Literatura:

Archiwum Państwowe w Szczecinie Oddział w Gorzowie Wielkopolskim. Przewodnik po zasobie archiwalnym, opracowanie zbiorowe pod red. D. A. Rymara, Warszawa 2002.

Dariusz A. Rymar, *Próby odłączenia się od województwa gorzowskiego niektórych gmin w roku 1981*, „Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny” 2004 nr 11, s. 233-247.

Streszczenie

Źródła do dziejów gminy Krzęcin w zasobie Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim

Artykuł zawiera przegląd archiwaliów z zasobu Archiwum Państwowego w Gorzowie dotyczących gminy Krzęcin. Są to tylko 3 samodzielne zespoły archiwalne liczące 289 teczek (3,42 metra bieżącego). Ponadto informacje dotyczące Krzęcina zachowały się w innych zespołach archiwalnych, jak np. Urząd Wojewódzki w Gorzowie. Wszystkie materiały przechowywane w Archiwum Państwowym w Gorzowie pochodzą z lat 1973–1998.

Summary

Sources to Study the History of the Krzęcin Municipality in the State Archives of Gorzów Wielkopolski

The article is a survey of the archive records in the State Archives in Gorzów concerning the municipality of Krzęcin, which include three independent archival fonds of 289 files (3.42 current metres). In addition, some information concerning Krzęcin is kept in other fonds, such as for example the Voivodeship Office in Gorzów. All the materials kept in the State Archives in Gorzów spans the period from 1973 to 1998.

Zusammenfassung

Quellen zur Geschichte der Gemeinde Krzęcin/Kranzin in den Beständen des Staatsarchivs in Gorzów

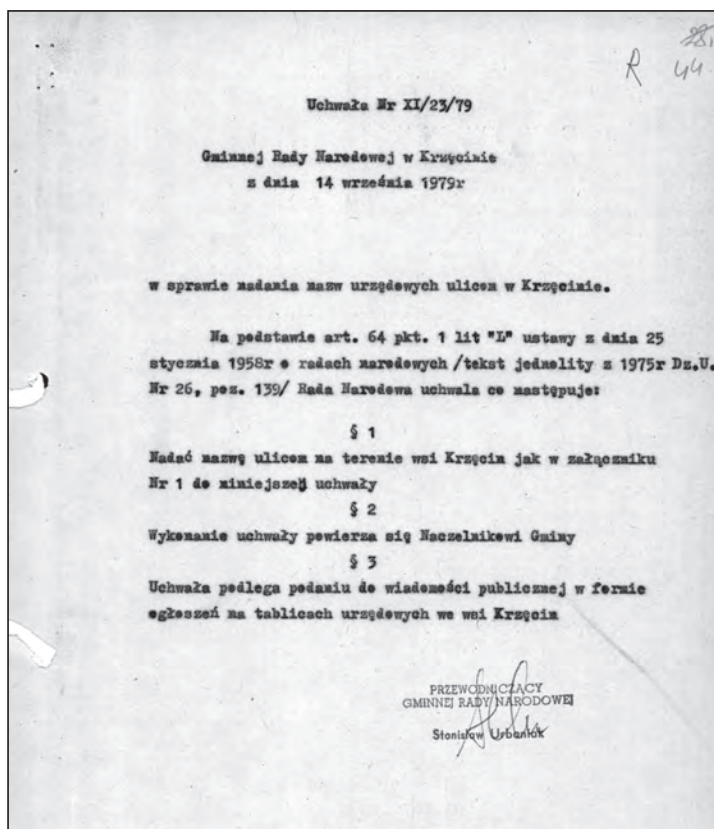
Der Beitrag stellt die archivalischen Quellen zur Geschichte von Krzęcin (bis 1998 Woiwodschaft Gorzów, dann Woiwodschaft Westpommern) in den Beständen des Staatsarchivs in Gorzów vor. Dabei handelt es sich vor allem um drei einzelne Bestände aus Krzęcin mit 289 Akten (mit einem Umfang von 3,42 laufenden Metern). Daneben findet sich Quellenmaterial zur Geschichte von Krzęcin auch in anderen Beständen, wie etwa den Akten aus dem Woiwodschaftsamt von Gorzów. Alle diese Unterlagen stammen aus den Jahren 1973 bis 1998.

Słowa kluczowe: Krzęcin, Archiwum Państwowe w Gorzowie

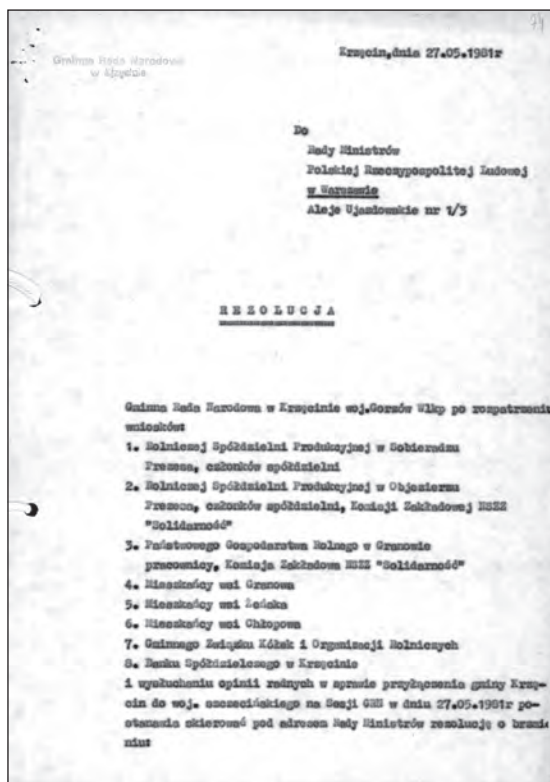
Keywords: Krzęcin, State Archives in Gorzów.

Schlüsselwörter: Krzęcin/Kranzin, Staatsarchiv Gorzów

Dariusz A. Rymar, (ur. 1963), doktor habilitowany historii, dyrektor Archiwum Państwowego w Gorzowie Wlkp., profesor nadzwyczajny w Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie, autor ponad 300 publikacji historycznych, m.in. dotyczących historii Gorzowa i Ziemi Lubuskiej, autor 5 opracowań monograficznych (m.in. *Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” w Regionie Gorzów Wielkopolski w latach 1980–1982*, Gorzów Wlkp. 2010, ss. 660 i *Gorzów Wielkopolski w latach 1945–1998. Przemiany społeczno-polityczne*, Szczecin–Gorzów, 2005, ss. 474).

Uchwała Gminnej Rady Narodowej w Krzęcinie z 14 września 1979 r. w sprawie nadania nazw ulic w Krzęcinie (APG, sygn. 66/638/144, s. 45 i 61).

- 2 -

wnoszący o dokonanie korekty granic w ten sposób aby gmina Krasno weszła w skład woj. śląskiego, gdyż obecna przynależność do woj. górnoszląskiego przynosi szkodę gospodarstwu i społeczeństwu

WYKŁADNICTWO

Stanie gminy Krasno nie obecnej przynależności administracyjnej do woj. górnoszląskiego, uchodzą integralnie w skład Pomorza Zachodniego i jej mieszkańcy nigdy nie będą uważali się mieszkańcami ziem lubuskich. O odłączenie Pomorza Zachodniego i przyłączenie go do Polski w czasie II wojny światowej walczyli nasi mieszkańcy przelewając krew. Byli pierwszymi ofiarami na niemiłych okolicznościach. I dlatego historii tych ziem nie należy zmieniać.

Uprowadza przynależność do woj. śląskiego utworzenie lepsze warunki w zakresie dojeżdża do siedziby województwa, w sprawach ekonomicznych i społecznych obywateli. Stwierdza skrajnie niekorzystne instytucje i organizacje nie stwarzające warunków do życia w zaistniałym ekonomicznym sprzeczności dla mieszkańców gminy. Obecnie dojeżdża do Górnego i innych instytucji województwa mieszkających się w innych miejscowościach woj. górnoszląskiego oraz powrót jest znacznie utrudniony na skutek komunikacji autobusowej. Ponieważ nie mają żadnej komunikacji, że widać im się w drodze dnia dojeżdża do Górnego i powrotem. W okresie zimowym naj-
cięższą jest to komunikacja. Nie było tego problemu w okresie przynależności do woj. śląskiego, w którym istniała bardzo dobra połączenia komunikacyjną PKP, gdyż przez teren gminy przebiega główny szlak kolejowy z linii Pomorze - Szczecin.

W związku z przyłączeniem gminy do Gorzowa znacząco pogorszeniu uległo zaopatrzenie w towary, surowce, materiały. Podstawą tego stanu jest odcięcie gminy od wielu źródeł zaopatrzenia woj. szczecińskiego. Wskazywano na woj. gorzowski, w szczególności, że przynależności do woj. gorzowskiego, w szczególności Półwy i SKS zaopatrują się w części surowców w agencjach szwedzkich, gdyż agencja gorzowska nie są w stanie zaopatrzyć choćby w niewielkim zakresie. Stwierza to również powołanie części szwedzkich po całym kraju, narastające także na dodatkowe koszty transportu.

Jako mieszkańcy gminy typowo rolniczej nie należy pogodzić się z wieloma pomysłami gospodarczymi po reformie administracyjnej. W okresie przynależności do woj. szczecińskiego w Chocieszynie istniał Punkt Wykazyjący /punkt obsługi podliny zwierzęcej/, natomiast po reformie zmienił się punkt, w chwili obecnej rolnicy muszą się przekazywać podlinę do Punktu Wykazyjącego w Kirochawie woj. Półwy oddległego o ponad 140 km, /tzn., że na terenie woj. gorzowskiego taki punkt istnieje w Mielnie/.

Rezerwa w Kirochawie nie jest wyposażony w odpowiednią ilość sprzętu przewidzianego do transportu podliny zwierzęcej. Z tego powodu istnieje ciągłe stłoty rolników indywidualnych na brak oddziału w odpowiednim terminie, który obecnie odbywa się po dwóch tygodniach czy po miesiącu, co w okresie letnim jest sprzeczne z dopuszczalną z uwagi na zagrożenie wybuchu epidemii.

Wiele krytycznych uwag budzi sprawa transportu ludzkiej do Centrum Leczenia i Rehabilitacji oddległego o ponad 200 km, oraz oddziału wydziału przez rolników indywidualnych i gospodarstwo rolne, natomiast na terenie woj. szczecińskiego w Mielnie oddległego o ponad 30 km znajduje się ośrodek. Do 1975 roku rolnicy i Półwy zaopatrywali się w wyznaczonej w tym celu na wyjeżdżać na oddział oddległego.

Reorganizacja związana z podziałem administracyjnym odbija się na tym, że nie tylko na działalności gospodarczej gminy, ale również na obszarze i obszarze miasta.

Od chwili przyłączenia do woj. gorzowskiego sprawa leczenia szkodliwych wnoszących do szkół ponadpodstawowych, szczególnie średnich. Chocieszynie z którą gminą jest ściśle związane gospodarstwo nie posiada dostatecznej bazy oświatowej, szczególnie szkół średnich. Obecnie mieszkańcy wsi w Gorzowie i innych miejscach województwa, powołuje to uwzględnienie dojeżdżania z uwagi na jedyny środek lokomocji jakim jest PKS. Przed 1975 rokiem, mieszkańcy dojeżdżali do szkół z Stargardzie Szczecińskim i Szczecinem, z którego istniała dogodna połączenia PKS. Obecnie jest to niemożliwe - gdyż obowiązują reorganizacje wynikające z podziału administracyjnego kraju.

Dane trudności po reformie administracyjnej wystąpiły w dziedzinie opieki zdrowotnej. Gorzów nie dysponuje dużą ilością personelu specjalistycznego oraz nie posiada Kliniki medycznej. W przypadku przekazywania gospodarstw rolnych na Skarb Państwa regulacje na temat nie mają wymagającego szpitala rolniczy są kierowani na kliniki lekarskie z/o zatrudnienia i inwalidztwa całego województwa gminy inwalidztwa do SKS Szpitala oddległego o ponad 100 km. Z niejawnością tą istnieje bardzo wątpliwe połączenie PKS.

Do wiadomości

1. Minister Administracji, Gospodarki Krajowej i Oświaty
Środowiska
02-056 Warszawa ul. Piłsudskiego 56
2. Wojewoda Gorzowski
3. Wojewoda Szczeciński

Przewodniczący GMR
/Wojewoda Szczeciński/

Rezolucja Gminnej Rady
Narodowej w Krzęcinie z 27 maja
1981 r. w sprawie odłączenia się
od woj. gorzowskiego i przyłączenia
do woj. szczecińskiego
(APG, sygn. 66/638/182, s. 74-77)

044521b kw pl
rtoi umg pt
044681 pzpr pl
kmg przpr w choszczynie
dnia 20.06.84 r.
z telexu nr 102/84 z kg pzpr krzecin
kw pzpr w gorzowie
sektor analiz i informacji

kg pzpr krzecin informuje, że w dniu 17.06.84 r. punktualnie o godz. 6,00 zostały otwarte lokale wyborcze, przed lokalami wyborczymi już przed godziną 6 rano oczekiwały grupki wyborców /od 14 - 20 osob/ pierwszym wyborcom wręczono kwiaty.
- atmosfera w dniu wyborów w lokalach wyborczych i na terenie całej gminy charakteryzowała się spokojem i powagą.
- liczne były przypadki udziału w głosowaniu całych rodzin i zorganizowanej grupy robotników pgr, mieszkańców z poszczególnych wiosek / pierwsza odgłosowała w 100 procentach wiośń Nowy Klukom.
- miejscowi księża oddali swe głosy w godzinach popołudniowych, jak nas poinformowano ksiądz ortłowicz na kazaniu podczas sumy zachęcił wiernych do głosowania, podkreślając, żeby się nie ociągano
- frekwencja wyborców była dość wysoka i po godzinie 18,30 18,30
osią
nęła 92,75 procent, co zdecydowało o tym, że nie prowadziliśmy agitacji indywidualnej po domach.
- partyjny sztab wyborczy pracował w pomieszczeniach odosobnionych, gwarantujących tajemnicę wyborów.
- stosunkowo wysoki procent wyborców, którzy oparli udział w głosowaniu i niski procent korzystających z kabin /1,05 procent/ 7.9+,- 7+,-: +3 ?6) 9, 26,8(83. 5
q2*4-6=5+5,/q.,99)856:+,3q9
f4q2-,83 26793q93a(8623)Q345b2,3q9.
- dobrze spełnili swoje zadania nasi meżowie meżowie zaufania, którzy przybyli do kg już przed godziną 5,00.
- meżowie zaufania zst jeden nie przybył w ogóle a jeden dopiero od godz. 9,30.

efidokkzeispgmii8 swpawzadwyharozysje wyborcze, pracowali
- należy także przyznać, że w dniu wyborów doskonale, jak nigdy dotąd działała łączność telefoniczna i wyznaczony transport.
- wszystkim tym, którzy przyczynili się do zwycięstwa w wyborach i nie szczędzili sił ani środków w imieniu komitetu gminnego i przyniosli serdeczne podziękowanie

podpisał: i sekretarz kg pzpr w krzecinie
bolesław nowakowski
nadała: macierzynska
przyja: n
o wiem dlaczego telex przekłamuje.

044521b kw pl

Teleks Komitetu Gminnego PZPR do Komitetu Wojewódzkiego PZPR na temat przebiegu wyboru do rad narodowych z 17 czerwca 1984 r. (APG, sygn. 66/680/320, s. 165-166)

0442521b kw pŁ

0445681 pzpr pŁ

knig pzpr w choszczynie

dnia 1986.01.07

teleks nr 3/86 z kg pzpr w krzęcinie

kw pzpr w gorzowie

wydział polityczno-organizacyjny

1153

dotyczy rozwoju zz kg pzpr w krzęcinie.

1. liczba zakładów w których mogą działać zz - 4
2. liczba zakładowych organizacji zz zarejestrowanych i działających w związkach ogólnokrajowych - 4
3. liczba zakładowych org.związkowych które:
 - a. przystały do wpzz - 4
 - b. działających w strukturach ogólnokrajowych - 4
4. zatrudnienie w zakładach w których mogą działać zz - 828
ptm ogólna liczba członków zz - 493
 - a. w tym rencistów - 6
6. liczba członków pzpr którzy mogą należeć do zz - 157
 - a. w tym należących do zz - 157
 - jak wynika z powyższych danych xw zz na terenie gminy rozwijają się systematycznie i należą do nich członkowie pzpr.
 - pop i kg w swoich planach stawiają na rozwój i uaktywnienie organizacji związkowej.
 - współpraca z kierownictwami zakładu układa się dobrze.
 - wspólnie załatwiają problemy dotyczące działalności przedsiębiorstw.
 - zz rozpatrują skargi i zażalenia pracowników, pomagają emerytom i rencistom, uczestniczą w organizowaniu działalności kulturalnej przedsiębiorstw.
 - egzekutywa kg omówiła z kierownictwami zakładu formy współpracy ze zz.
 - naszym zdaniem zz za mało się jeszcze włączają w sferę produkcji w swoim zakładzie i mało przejawiają jeszcze troski o dotarcie do każdego pracownika zakładu celem pozyskania go do zz.

podpisał: i sekretarz kg pzpr w krzęcinie
bolesław nowakowski

nadała: macierzynska

przyjął:

0442521b kw pŁ

0445681 pzpr pŁ

Informacja Komitetu Gminnego PZPR w Krzęcinie o stanie organizacji partyjnej w gminie Krzęcin, 7 I 1986 (APG, sygn. 66/680/338, s. 153)

0442521b kw pl

0443681 pzpr pl

kmg pzpr w choszczynie

dnia 1986.06.17

teleks nr 69/86 + (ę +z kg krzecin

kw pzpr wgorzowie

ektor analiz i informacji

kg pzpr krzecin informuje:

na zebraniu ogólnym załoga rolniczej spółdzielni produkcyjnej w objezierzu podjęła zobowiązania z okazji x zjazdu pzpr o następującej treści :

"my członkowie rsp imieniem tadeusza kościuszki w objezierzu dla uczczenia x zjazdu partii i poparcia idei zawartych w programie postanawiają : droga poprawy ogrodochniki wyprodukować większą

własnych pasz gospodarkach . pozwoli to na podniesieniu w roku 1986 sprzedaży żywca o 30 kg z każdego ha użytkowolnych w sosuku do minionego roku i osiągnięcia w ten sposób wydajności po 500 kg 1 ha uzm

członkowie posiadający działki przyzagnodowe przy pomocy państwa spółdzielni wyprodukują dodatkowo 1 tucznika na sprzedażz uspołecznionej spółdzielni. Łącznie stanowić to będzie 25 sztuk trzody chłownej mieszalnia pasz wyprodukuje dodatkowo w wolne soboty 100 ton mieszanek treściwych na potrzeby zespołowej hodowli w rsp. członkowie przepracują w czerwcu 150 roboczogodzin w czynnie społecznym na rzecz własnego środowiska i mają pracy.

podpisał: i sekretarz kg pzpr w krzecinie

bolesław nowakowski

nadała macierzynska

rzyjł: b.p.dzb dzb

Zobowiązanie podjęte przez pracowników Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. Tadeusza Kościuszki w Objezierzu podjęte z okazji X Zjazdu PZPR, 17 VI 1986 (APG, sygn. 66/680/338, s. 173)

URZĄD ORDYNARIATU
ul. Grzywny 33 Telefon Nr 676
Znak: L.K.XXXVI-2/53

22. 6/62/53
Gorzów Wlkp., dnia 5 listopada 1953.

(21)

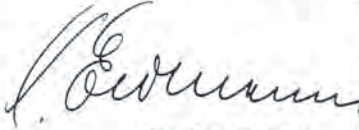
Do
Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej
w S z c z e c i n i e

Dotyczy : przydzielenia b. pastorówki na cele plebanii
w Krzęcinie pow. Choszczno

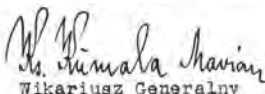
Kuria wnosi o przydzielenie i przekazanie
do użytku na potrzeby Parafii Rzym. Katolickiej w Krzęcinie
b. pastorówki przyległej do Kościoła Parafialnego w Krzęcinie
i to wraz z ogrodem i stodołą o łącznej powierzchni 800 m²
/ księga wieczysta Krzęcin tom III karta 73 /.

Nadmieniamy, że wniosek o przekazanie na
własność b. pastorówki w Krzęcinie na cele plebanii Rzym.Kato-
lickiej złożony już został w r. 1949 w piśmie skierowanym za
pośrednictwem Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie do b. Minister-
stwa Ziem Odzyskanych ; do wniosku dołączony był wyciąg kata-
stralny b. pastorówki.

Kościół Parafialny w Krzęcinie aczkolwiek
działa jako samodzielna placówka już od początku 1951 nie po-
siada własnej plebanii, a ks. proboszcz i biuro parafialne
mieszą się kątem u miejscowych gospodarzy. Przydzielenie więc
b. pastorówki przyległej do kościoła konieczne jest dla normalnej
pracy duszpasterskiej i utwierdzenia polskości i katolicyści
tych Ziem Odzyskanych.

Kancelarz Kurii

Wikariusz Generalny

Pismo Kurii Ordynariatu w Gorzowie w sprawie przyznania nieruchomości dla parafii
w Krzęcinie, 5 XI 1953 (APG, sygn. 66/927/1261, s. 105)

